

Jak lze pomoci upadajícímu venkovu uvnitř státu?

Aktuální stav socioekonomických ukazatelů Středočeského kraje

*Pracovní jednání
Kulturní a vzdělávací centrum v Kopidlně
dne 26. 2. 2019
PhDr. Marie Kaufmann*

- 1144 obcí
- 1031 obcí s počtem obyvatel do 2 tisíc (40% obyv.)
- 84 obcí se statutem města
- 12 okresů s 10 okresními místy
- 26 správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Strategie rozvoje kraje územního obvodu Středočeského kraje na roky 2019-2024 s výhledem do roku 2030 vytipovala

- Osm specifických oblastí, které lze označit za problémové (periferní území lokalizované na hranici kraje, které často zasahují do jiných krajů a které se vyznačují řadou společných charakteristik)

Specifická oblast Kněžicko – Rožd'alovicko

Specifická oblast Kněžicko – Rožd'alovicko

- Zasahuje tři správní obvody pověřených obecních úřadů
 - Mladá Boleslav, Nymbursko, Poděbrady
- Větší obce: Rožd'alovice, Kněžice, Sloveč, Chotěšice
- Městec Králové: dobře dostupné, s dobrou sociální strukturou, ale relativně slabým ekonomickým potenciálem

- Dochází k oslabení regionálních center a růstu vlivu Prahy na její stále širší okolí
- Přirozená centra SČK s dobrou dopravní dostupností do Prahy, jako je Benešov, Nymburk, Mělník, Kladno, Slaný, Beroun, Hořovice, mají jen **slabé vazby s obcemi** ležícími ve svém zázemí.
- Vzdálenější (Rakovník, Příbram, Kolín, Kutná Hora) či ekonomicky silná města (Mladá Boleslav) si se svým zázemím vytváří **silnější intraregionální vazby**.
- Vytváří se dvě navzájem vztahově propojená souměstí:
 - Nymburk-Poděbrady a
 - Kolín-Kutná Hora-Čáslav.

- V kraji je nejvyšší dosažená úroveň produktivity práce po Praze, s poměrně značným odstupem dalších krajů
- v posledních 4 letech dochází ke stagnaci ekonomického růstu oproti nejrychleji se rozvíjejícím krajům (Jihomoravský, Plzeňský)
- do kraje v minulosti přišlo nejvíce přímých zahraničních investic po Praze
- kraj má vyšší zastoupení zpracovatelského průmyslu ve struktuře ekonomiky (38 % celkové HDP) než je republikový průměr

- kraj má v ekonomickém výkonu (hrubé přidané hodnotě) nižší zastoupení činností v oblasti ICT (pouze 1 % na celkové vytvořené HPH vůči 5 % v celé ČR), peněžnictví a pojišťovnictví (2 % vůči 5 % v celé ČR) a také veřejných služeb
- automobilový průmysl představuje 28 % všech výkonů podnikatelských subjektů v ekonomice kraje
- 70 % výkonů ve firemním sektoru tvoří firmy se zahraničními vlastníky
- s počtem 2583 výzkumníků (v roce 2016), tak vyšší výdajů na výzkum a vývoj patří kraji 3. místo po Praze a Jihomoravském kraji

- je patrná silná orientace na zemědělskou prvovýrobu a související potravinářský zpracovatelský průmysl
- v zemědělské produkci je vysoké zastoupení obilovin, olejnatých plodin, cukrovky technické (ze všech krajů nejvyšší produkce – téměř 30 % veškeré republikové produkce) a chmel (druhá nejvyšší produkce v rámci krajů – více než 30 % celorepublikové produkce)
- zhruba 3 % z celkové rozlohy zemědělské půdy je obhospodařováno ekologickým způsobem

- oblast cestovního ruchu se na HDP Středočeského kraje podílí přibližně 2,5 % (průměr ČR je 2,8)
- v kraji je nejdelší síť cyklostezek v ČR (240 označených cyklotras s celkovou délkou 4 191,1 km, z toho 320 km cyklostezky)

Středočeský kraj je

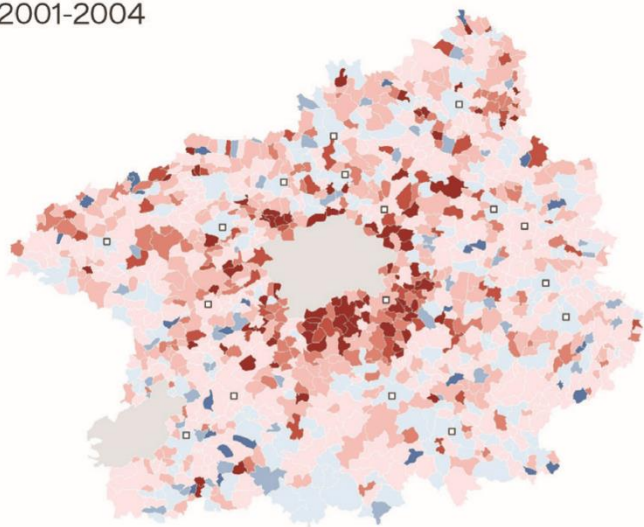
- kraj s rychle rostoucím počtem obyvatel,
- k významnému nárůstu dochází od roku 2000 přičemž k největším přírůstkům došlo mezi lety 2006 až 2010
- (od roku 2000 do roku 2016 přibylo v kraji přes 220 tisíc obyvatel, celkový počet 1 352 795 k 1. 1. 2018)
- Bydliště změnilo ročně až 250 tisíc obyvatel

Demografie

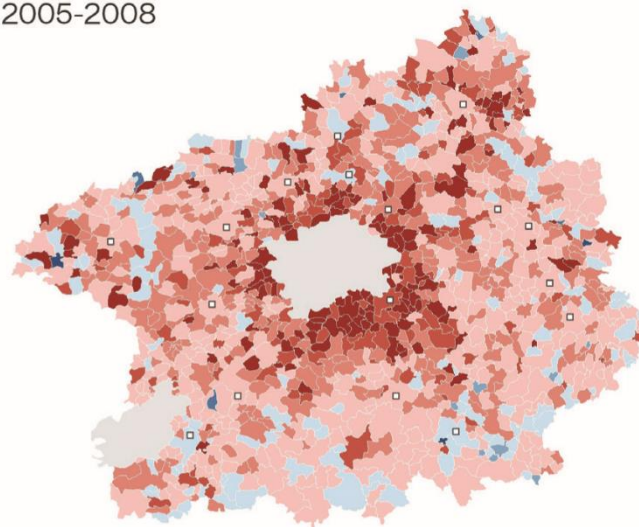
- Nejčastěji se obyvatelé stěhovali v rámci okresu
- K nejvyšší intenzitě vnitřní migrace dochází v prvních letech života v době stěhování mladých dětí s rodiči a následně ve věkové skupině 25-30 let v souvislosti se stěhováním za prací
- V SČR tak přibylo 130 tisíc obyvatel
- Nejsilnější migrační proud byl mezi Prahou a SČK (do SČK se přistěhovalo o 100 tisíc obyv. více než opačným směrem)

Hrubá míra migračního salda 2001 až 2016

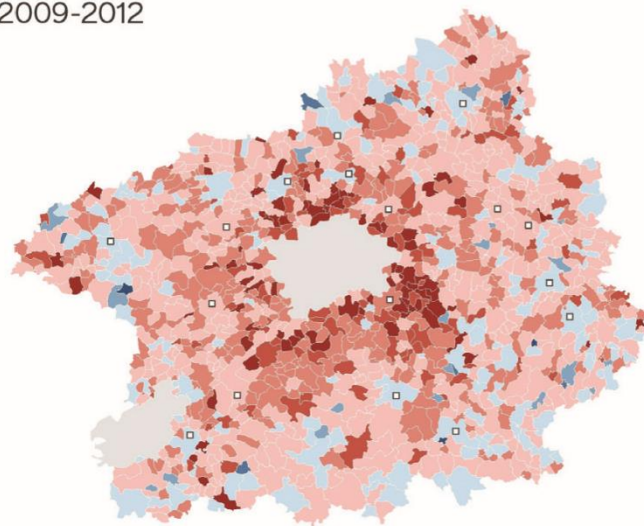
2001-2004



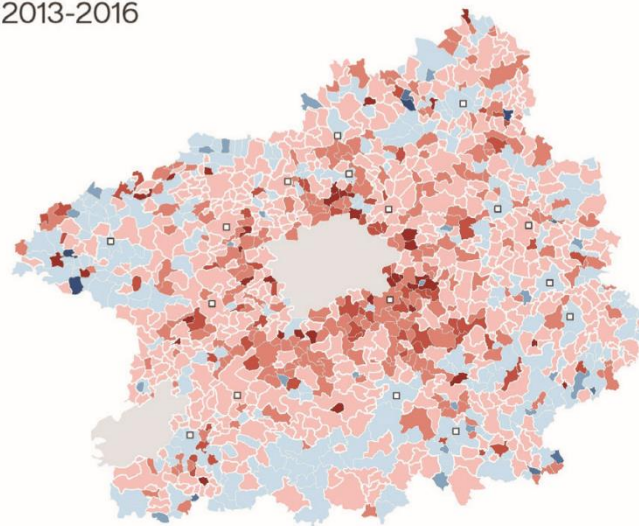
2005-2008



2009-2012

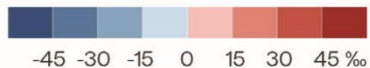


2013-2016

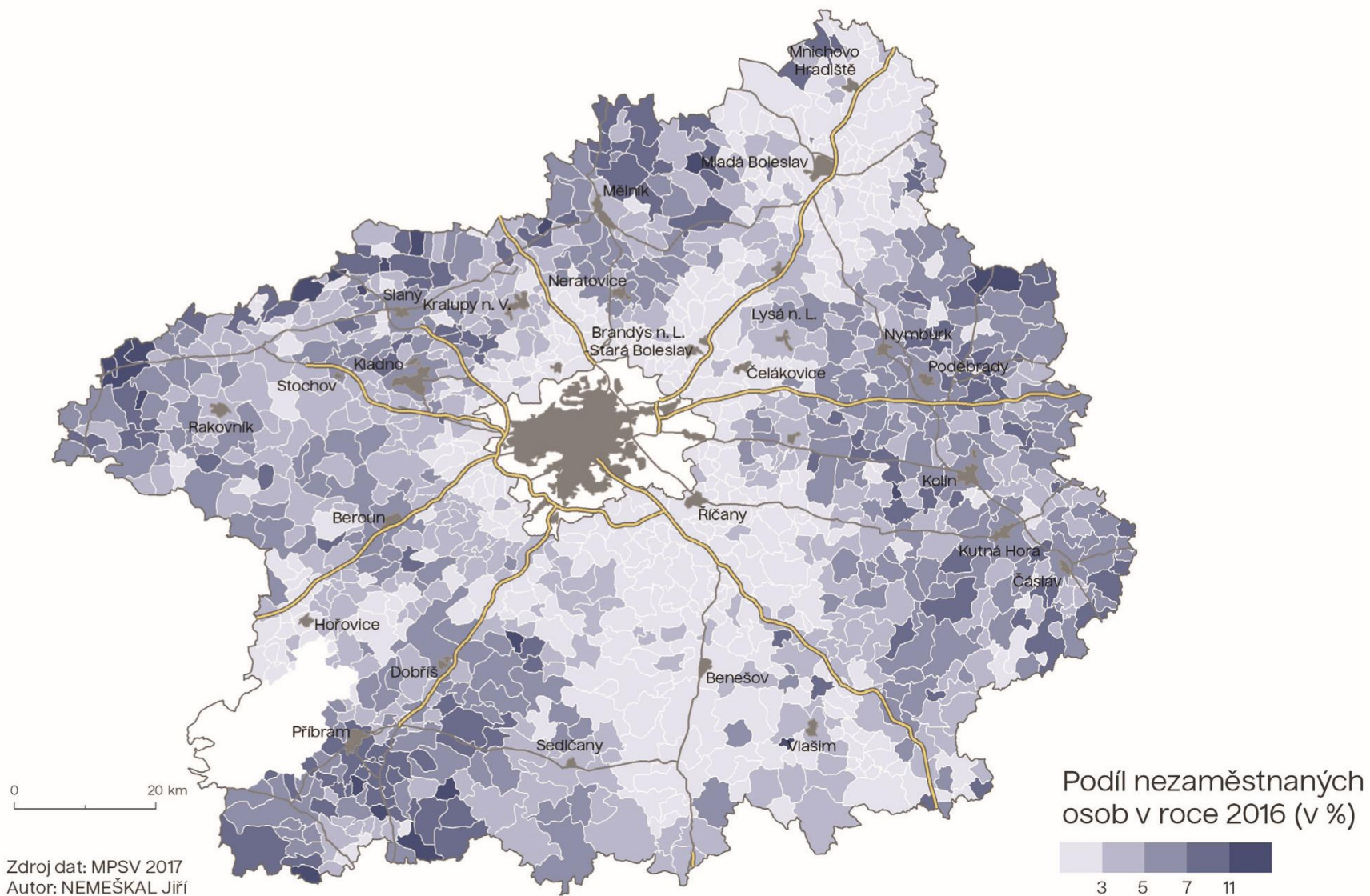


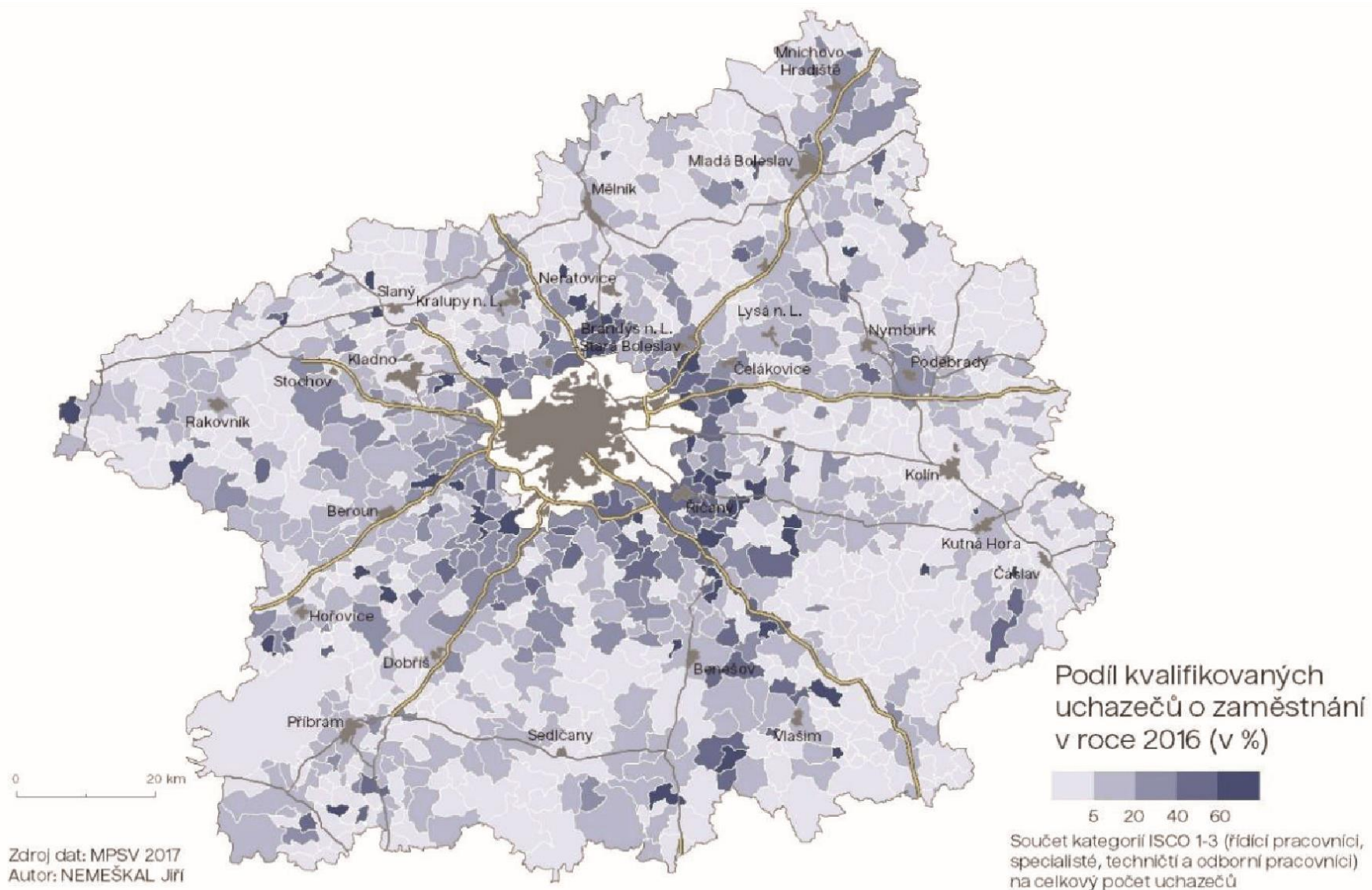
Hrubá míra migračního salda (průměr za roky)

0 25 km

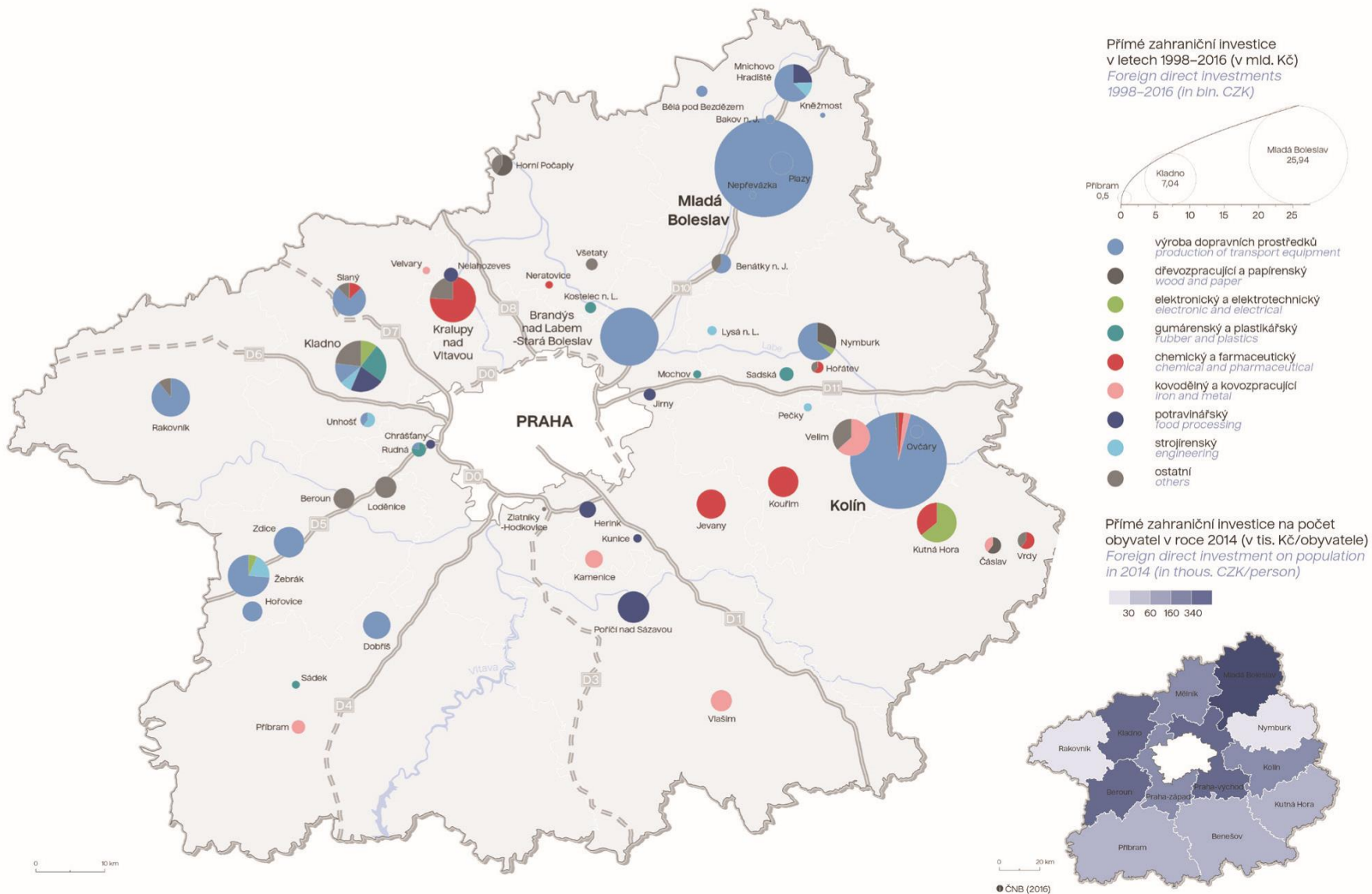


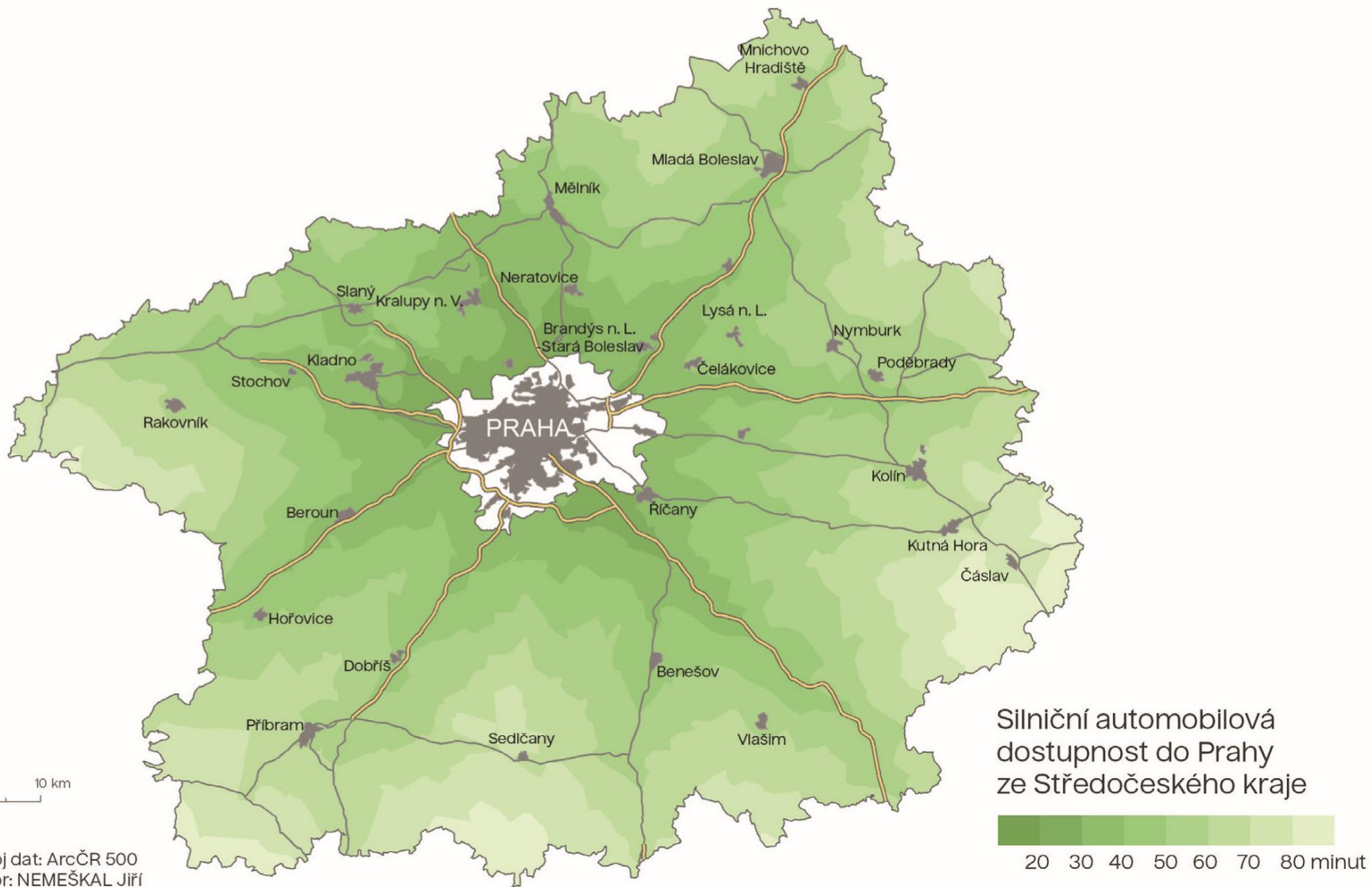
Zdroj dat: ČSÚ 2017
Autor: NEMEŠKAL Jiří

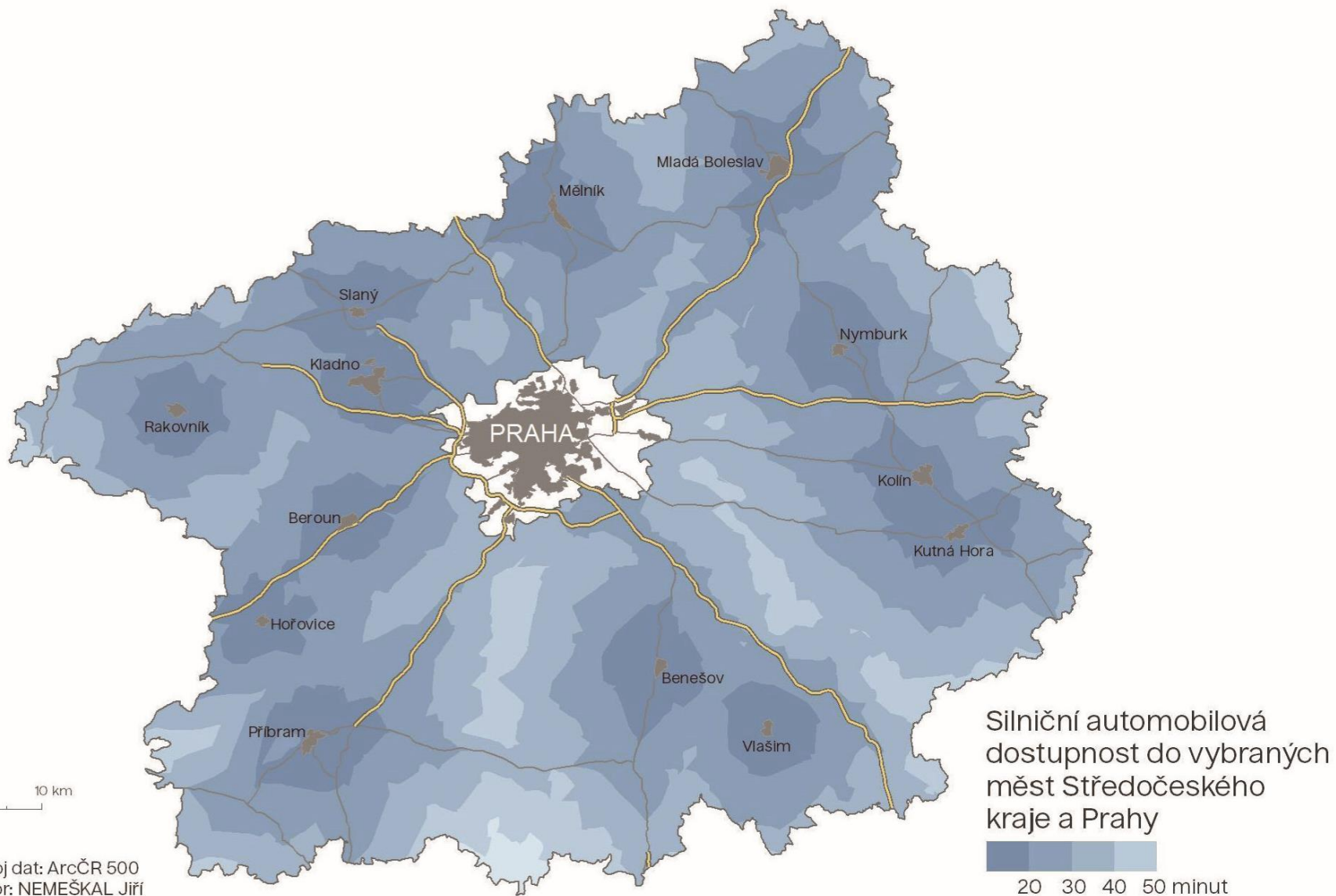


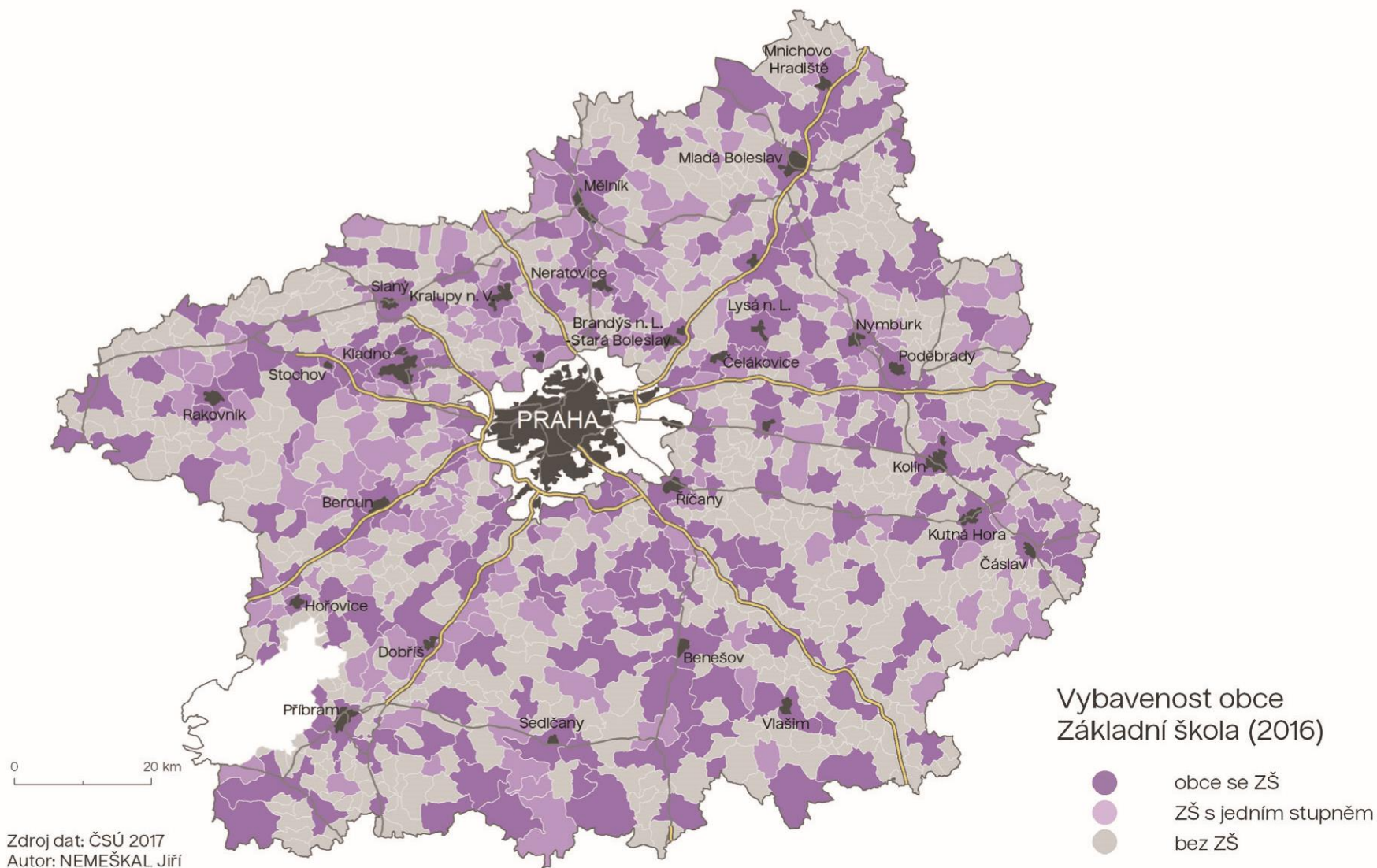


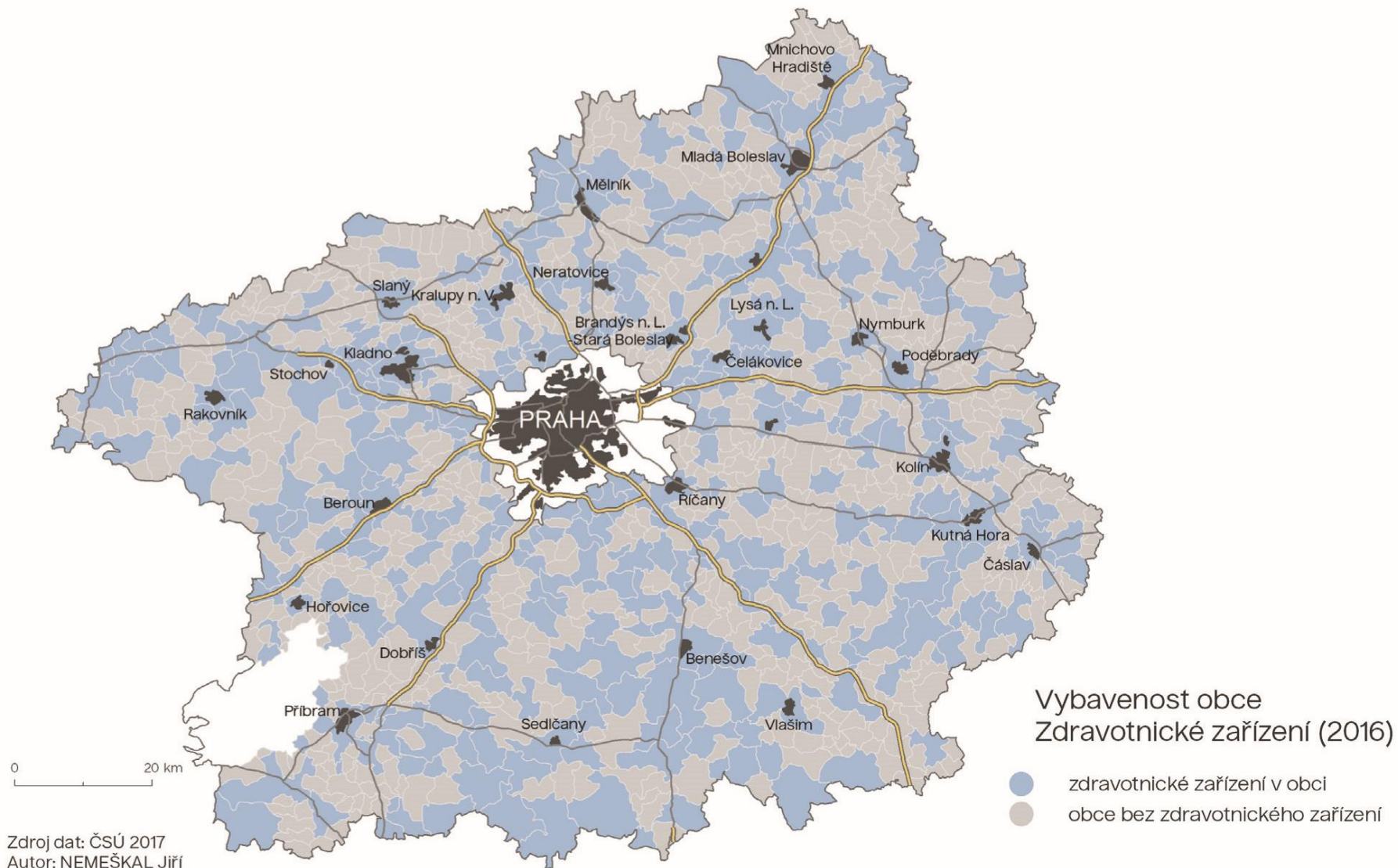
Přímé zahraniční investice dle lokalizace a oboru v období 1998–2016











Specifika správních obvodů Nymburska a Poděbradska

- Od r. 1961 dochází k úbytku obyvatelstva
- Nejstarší obyvatelstvo v kraji
- Nejvyšší podíl staršího obyvatelstva v kraji, nejnižší míra porodnosti
- Nejvyšší podíl nepracujících důchodců
- Největší podíl domácností jednotlivců
- Bytová výstavba je podprůměrná, zvláště na Nymbursku

Evropská unie a venkovské oblasti

- Všechny regiony Evropské unie čelí dopadům demografie
 - Stárnutí
 - Depopulace, zvláště v odlehlých regionech a venkovských regionech
 - Odchod mladých a ekonomicky produktivních lidí do měst a suburbií, což má dopad na venkov
- 28 % obyvatelstva žije ve venkovských oblastech

Atraktivita života na venkově

- Nižší náklady na bydlení a životní náklady
- Prostor, více místa
- Méně znečištěné ovzduší
- Méně stresový život

- Existence rozdílů ve venkovských oblastech
 - Blíže městu, urbánní centra
 - Příhraniční oblasti

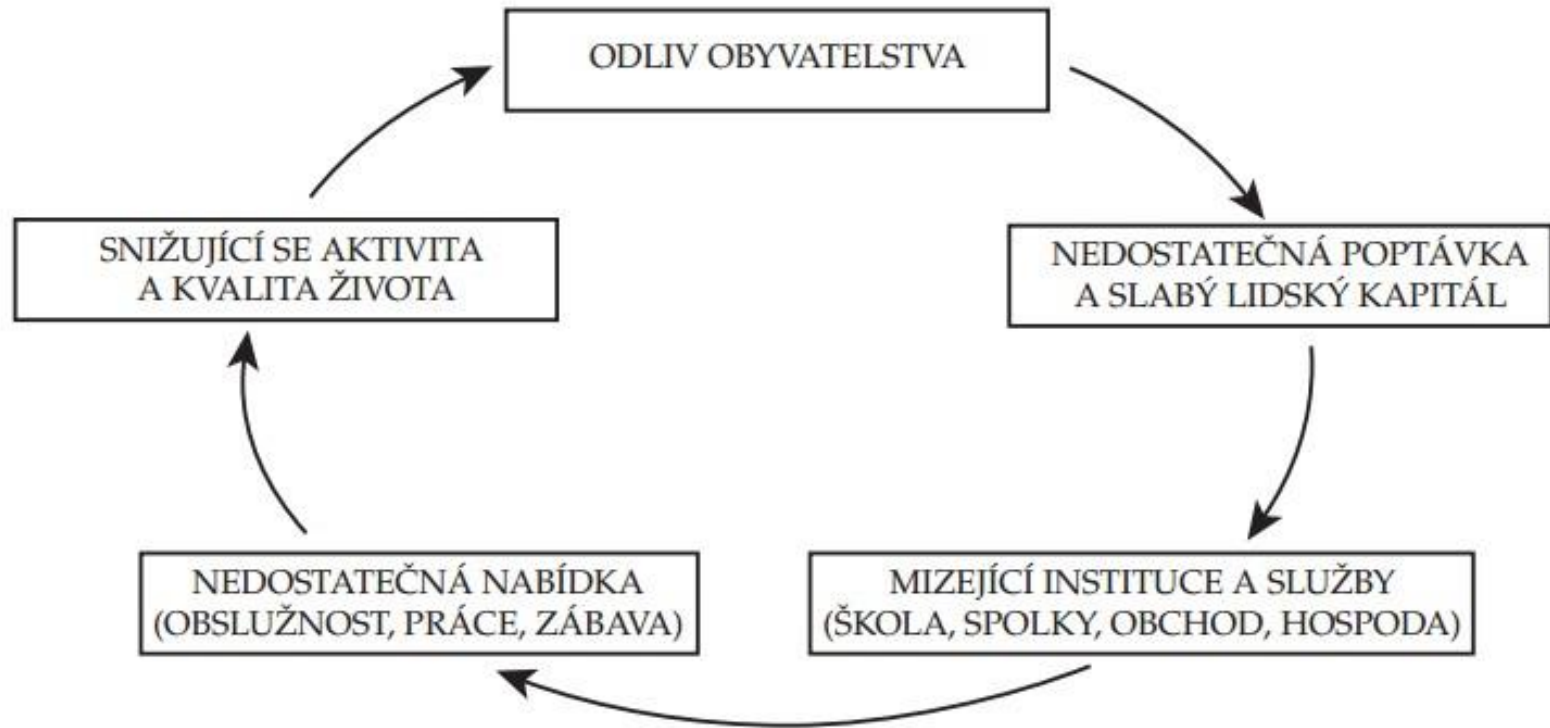
Atraktivita života na venkově

- Nižší vzdělání a méně příležitostí zaměstnání
- Nedostatky v dostupnosti veřejné dopravy a veřejných služeb
- Nedostupnost zdravotní péče
- Nedostatek kulturního vyžití, volnočasových aktivit

To má dopad na rozvoj některých regionů, jejichž ekonomický a sociální rozvoj je podmíněn řadou opatření! **Začarovaný kruh!**

Jak oživit venkov, když...

Schéma 1. Kauzální kumulativní procesy v depopulačním periferním regionu



Zdroj: Ouředníček a kol. (2011, s. 796).

Děkuji Vám za pozornost

PhDr. Marie Kaufmann

Zastupitelka Středočeského kraje

předsedkyně Výboru pro hospodářský a regionální rozvoj, vědu a výzkum

kaufmann@kr-s.cz

603 227 066